

ชื่อสมุนไพร ส้มแขก

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Garcinia atroviridis* Griff. ex

T.Anderson

ชื่อสามัญ Garcinia

ชื่อท้องถิ่น ชะมวงช้าง ส้มควาย (ตรัง), อาแซกะลู่โก (ยะลา), ส้มพะงุน (ปัตตานี), ส้มมะอัน ส้มมะวน มะขามแขก (ภาคใต้)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ที่มา : แนวหน้า (2559)

ต้น ไม้ยืนต้นทรงพุ่มกว้างสูงประมาณ 5-14 เมตร ไม้เนื้อแข็ง เปลือกต้นอ่อนมีสีเขียว เปลือกต้นแก่มีสีน้ำตาลอมดำ เมื่อลำต้นเป็นแผลจะมียางสีเหลืองออกมา

ใบ ใบเดี่ยวออกตรงข้ามเป็นคู่ ใบใหญ่ผิวเรียบเป็นมัน ใบอ่อนมีสีน้ำตาลอมแดง ขอบใบเรียบ ปลายใบแหลม ยาวประมาณ 10-20 เซนติเมตร กว้างประมาณ 4-5 เซนติเมตร ใบแห้งมีสีน้ำตาล

ดอก ออกตามปลายยอด ดอกเพศผู้มีกลีบเลี้ยง 4 กลีบ ด้านในสีแดง ด้านนอกสีเขียว เกสรเพศผู้เรียงอยู่บนฐานรองดอก ส่วนดอกเพศเมียเป็นดอกเดี่ยวแทงออกจากปลายกิ่ง มีขนาดเล็กกว่าดอกเพศผู้ รังไข่มีรูปทรงกระบอก

ผล ผลเดี่ยว ผิวเรียบสีเขียว เมื่อแก่จัดจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองแก่ มีขนาดใกล้เคียงกับผลกระท้อน เปลือกผลเป็นร่องตามแนวขั้วไปยังปลายผล 8-10 ร่อง ที่ขั้วมีกลีบเลี้ยงติดอยู่ 2 ชั้น ชั้นละ 4 กลีบ เนื้อแข็งมีรสเปรี้ยวจัด ในผลมีเมล็ดแข็ง 2-3 เมล็ด

การนำไปใช้ประโยชน์

ใบแก่นำมาทำเป็นชาได้ แต่จะมีกลิ่นเหม็นเขียว ใบอ่อนใช้รองนึ่งปลา ผลสดใช้ทำแกงส้ม ผลใช้ปรุงรสอาหารทำให้อาหารให้มีรสเปรี้ยว เช่น แกงส้ม แกงเลียง ต้มปลา ต้มเนื้อ แกงส้ม ลำต้นส้มแขกที่มีอายุมากกว่า 30 ปีขึ้นไปสามารถนำมาใช้ทำเป็นเฟอร์นิเจอร์ หรือทำเป็นไม้แปรรูปใช้ในการก่อสร้างได้ นำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย เช่น ชาส้มแขก น้ำส้มแขก ส้มแขกกวน แคปซูลส้มแขก

สรรพคุณทางยา

1. ดอกช่วยแก้อาการไอ ขับเสมหะ
2. ผลแก่และดอกนำมาใช้ทำเป็นชาลดความดันได้ หรือจะใช้ดอกก็ได้
3. ใบสดช่วยแก้อาการท้องผูก มีสรรพคุณใช้เป็นยาระบายอ่อน ๆ
4. รากใช้ทำเป็นยารักษาฝี
5. ช่วยดักจับแป้งและไขมันจากอาหารที่รับประทานเข้าไป

เอกสารอ้างอิง

แนวหน้า. (2559) รายงานพิเศษ : 'ส้มแขก'ไม่ผลให้รสเปรี้ยวมากคุณค่า. สืบค้น 24 มีนาคม 2565, จาก

<https://www.naewna.com/local/240400f>

เมดไทย. (2563) ส้มแขก. สืบค้น 24 มีนาคม 2565, จาก <https://medthai.com/ส้มแขก/>